

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” щодо удосконалення правового регулювання обслуговування клієнтів, які є політично значущими особами”

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроєкту

Необхідність прийняття законопроєкту зумовлена потребою вдосконалення правового регулювання та застосування ризик-орієнтованого підходу суб'єктами первинного фінансового моніторингу під час обслуговування клієнтів, які є політично значущими особами, членами їх сімей та особами, пов'язаними з політично значущими особами.

Чинний механізм застосування заходів належної перевірки потребує уточнення в частині визначення ризиків, що залишаються властивими особі після припинення виконання нею визначних публічних функцій. Існує проблема безпідставних відмов у встановленні (підтриманні) ділових відносин, затримок у їх встановленні або обмеження доступу до дистанційних каналів обслуговування для цієї категорії клієнтів.

На сьогодні відсутній єдиний Порядок визначення ризиків, який би встановлював чіткі критерії для проведення індивідуальної переоцінки рівня ризику, оцінки рівня впливу особи, обсягу її повноважень та зв'язку між минулими і чинними повноваженнями. Така ситуація призводить до вжиття суб'єктами первинного фінансового моніторингу непропорційних заходів, особливо щодо осіб, які припинили виконання визначних публічних функцій понад 12 місяців тому.

Крім того, на сьогодні відсутній дієвий механізм захисту прав таких клієнтів шляхом оперативного розгляду скарг суб'єктами державного фінансового моніторингу. Також відсутність відкритої агрегованої статистики щодо відмов у обслуговуванні політично значущих осіб унеможливорює здійснення належного громадського контролю та оцінку системних проблем у цій сфері.

2. Цілі і завдання прийняття законопроєкту

Метою законопроекту є забезпечення належного застосування ризик-орієнтованого підходу, унеможливлення безпідставних відмов у обслуговуванні клієнтів, які є політично значущими особами, та запровадження механізмів державного контролю за такими відмовами.

Основними завданнями є:

запровадження Порядку визначення ризиків, що затверджується Кабінетом Міністрів України спільно з Національним банком України;

встановлення обов'язку суб'єктів первинного фінансового моніторингу надавати письмове обґрунтування причини відмови у встановленні (підтриманні) ділових відносин протягом п'яти робочих днів;

запровадження механізму розгляду суб'єктами державного фінансового моніторингу скарг клієнтів щодо відмов, затримок в обслуговуванні або обмеження доступу до дистанційних каналів;

встановлення обов'язку проведення індивідуальної переоцінки рівня ризику для осіб, які припинили виконання визначних публічних функцій понад 12 місяців тому;

запровадження обов'язку для суб'єктів державного фінансового моніторингу щодо щомісячного оприлюднення на своїх офіційних вебсайтах агрегованої статистики відмов у встановленні ділових відносин з політично значущими особами.

3. Основні положення законопроекту

Проектом Закону пропонується внести зміни до Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення”, якими передбачається:

встановити, що ризик-орієнтований підхід здійснюється відповідно до Порядку, який визначає рівень впливу особи, обсяг її повноважень та зв'язок між минулими і чинними повноваженнями;

запровадити обов'язок суб'єктів первинного фінансового моніторингу повідомляти спеціально уповноважений орган про відмову у встановленні ділових відносин з політично значущими особами протягом трьох робочих днів, а про невстановлення ділових відносин протягом визначеного строку – протягом п'яти робочих днів;

закріпити обов'язок суб'єктів первинного фінансового моніторингу надавати клієнту письмове обґрунтування причини відмови у встановленні (підтриманні) ділових відносин протягом п'яти робочих днів;

передбачити створення механізму розгляду суб'єктами державного фінансового моніторингу скарг клієнтів щодо відмов, затримок в обслуговуванні

або обмеження доступу до дистанційних каналів та проведення перевірок обґрунтованості таких дій;

запровадити обов'язкову індивідуальну переоцінку рівня ризику для осіб, які припинили виконання публічних функцій понад 12 місяців тому, із прийняттям вмотивованого письмового рішення;

уточнити обов'язки та відповідальність суб'єктів первинного фінансового моніторингу в частині недопущення встановлення необґрунтованого рівня ризику та вжиття непропорційних заходів;

запровадити щомісячне оприлюднення суб'єктами державного фінансового моніторингу агрегованої статистики відмов та затримок у встановленні ділових відносин із розподілом за відповідними категоріями осіб.

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

Регулювання правовідносин у зазначеній сфері здійснюється Конституцією України, Законом України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення”, Законом України “Про Національний банк України”, Законом України “Про банки і банківську діяльність”, Законом України “Про страхування”, Законом України “Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції” та Законом України “Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму”.

5. Регіональний аспект

Зміст проекту Закону не стосується питань розвитку адміністративно-територіальних одиниць України і функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку.

6. Запобігання дискримінації

У проекті Закону відсутні положення, які містять ознаки дискримінації.

7. Запобігання корупції

У проекті Закону відсутні правила та процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

8. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень законопроекту не впливає на показники бюджету (не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України) та

здійснюватиметься у межах видатків, передбачених на утримання відповідних державних органів та систем.

9. Оцінка регуляторного впливу

Проект Закону не є регуляторним актом.

10. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття проекту Закону

Прийняття акта забезпечить прозорість у відносинах між суб'єктами первинного фінансового моніторингу та політично значущими особами, мінімізує випадки безпідставних відмов у наданні фінансових послуг, запровадить дієвий механізм захисту прав клієнтів через процедуру оскарження дій суб'єктів первинного фінансового моніторингу та сприятиме впровадженню єдиних стандартів оцінки ризиків у сфері фінансового моніторингу.

Народний депутат України

О.ФЕДІЄНКО (№ 89) та інші

